

Warszawa, dnia 22. stycznia 2019 r.

RMSP-22.01.2019

Henryk Kowalczyk
Minister Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców (Dz.U. poz. 648) zwracam się z wnioskiem o zmianę ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2018 poz. 1454) („Ustawa”) poprzez uchylene ustępow 2-4 w art. 6c.

Uzasadnienie

Wnioskowana zmiana ma na celu przywrócenie wolnego rynku w zakresie nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Istotnymi argumentami przemawiającymi za przywróceniem wolnego rynku w powyższym zakresie są:

- umożliwienie przetrwania na warunkach rynkowych polskim mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, w tym firmom rodzinnym,
- zapewnienie ogółowi przedsiębiorców, od których odbierane są odpady wyspecjalizowanych usług, które są dla nich dedykowane,
- wsparcie dla rozwoju krajowych technologii odzysku odpadów, a także:
- ochrona mieszkańców/konsumentów przed negatywnymi skutkami monopolizacji rynku,
- zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu surowców wtórnych.

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

Poprzez wprowadzenie proponowanej zmiany Ustawy małym i średnim przedsiębiorcom pozostawiony byłby dostęp do fragmentu rynku odbioru odpadów (17% rynku odpadów komunalnych w Polsce wg danych GUS z września 2018 r.) oraz ich zagospodarowania. W aktualnym stanie prawnym, zgodnie z art. 6c ust. 2 Ustawy, rada gminy może, w drodze uchwały, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych – wówczas wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany udzielić zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w art. 6c, albo zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów.

Jeśli rada gminy nie podejmie takiej uchwały, to obowiązek zorganizowania odbioru odpadów z niezamieszkałych nieruchomości spoczywa na właścicielach tychże nieruchomości, którzy zawierają odpowiednią umowę z wybranym przez siebie, uprawnionym przedsiębiorcą na warunkach wolnorynkowych. Takie rozwiązanie jest coraz rzadsze. Zgodnie z danymi przekazanymi Rzecznikowi przez przedstawicieli przedsiębiorców, znacząca liczba gmin, w tym większość gmin liczących powyżej 15.000 mieszkańców (165 spośród 296 takich gmin, w tym w 8 największych miastach Polski) podjęła uchwały o objęciu również nieruchomości niezamieszkałych gminnym systemem odbioru odpadów komunalnych.

Od wielu lat niewielkie polskie firmy inwestowały długoterminowo znaczne środki w rozwój swoich usług specjalistyczny sprzęt, urządzenia i instalacje. Ich dalsze istnienie jest zagrożone ze względu na zmiany przepisów w zakresie odbierania i gospodarowania odpadami komunalnymi. Dzieje się tak dlatego, że od kilku lat przedsiębiorcom prywatnym sukcesywnie odbiera się rynki odbioru i zagospodarowania odpadów, na których działały:

- nieruchomości zamieszkałych – najpierw w wyniku wejścia w życie Ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897), gdy mieszkańcom odebrano swobodę w wyborze odbiorcy odpadów, a następnie poprzez przyznanie gminom możliwości zlecenia spółkom komunalnym odbioru odpadów z nieruchomości zamieszkałych w trybie bezprzetargowym - na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Dz.U. 2016 poz. 1020).

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

- nieruchomości niezamieszkałych - w znacznej części ze względu na objęcie ich przez większość miast gminnym systemem odbioru odpadów.

To prowadzi do koncentracji i faktycznej monopolizacji na całym szeroko pojętym rynku odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Zasadniczo tylko jeden podmiot może wygrać dany przetarg. Mały i średni przedsiębiorcy nie są w stanie skutecznie konkurować z międzynarodowymi podmiotami prywatnymi lub komunalnymi w ramach postępowań przetargowych jeśli już do nich dochodzi. Obejmowanie nieruchomości niezamieszkałych, gminnym systemem odbioru odpadów komunalnych wiąże się więc dla wielu z nich z koniecznością zakończenia działalności i ogłoszenia upadłości. Zgodnie z danymi GUS, w ostatnich latach co roku upada od kilkudziesięciu do nawet kilkuset przedsiębiorców z branży gospodarki odpadami – rekordowy spadek liczby tych podmiotów miał miejsce w roku 2013 (o 10,5%), w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, likwidującej całkowicie konkurencję na rynku w zakresie nieruchomości zamieszkałych oraz w roku 2016, w związku z przyznaniem gminom możliwości zlecenia spółkom komunalnym odbioru śmieci z nieruchomości zamieszkałych w trybie bezprzetargowym (na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw – spadek o 11,95%).

Obowiązująca regulacja prowadzi więc w sposób nieunikniony do stopniowego unicestwienia krajowej przedsiębiorczości z branży odbioru i zagospodarowania odpadów. Nawet jednak ten niewielki fragment rynku, jakim są nieruchomości niezamieszkałe, pozostawiony wolnej konkurencji pozwoliłby przetrwać wielu małym przedsiębiorstwom, które w przeciwnym razie, jak powiedziano wyżej, najprawdopodobniej czeka likwidacja.

Brak konkurencji uderza zarazem we wszystkich właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, bowiem skutkuje wyższymi cenami oraz niższą jakością usług odbioru odpadów. Okoliczność tę Rzecznik podnosi również z uwagi na fakt, że istotną część takich nieruchomości stanowią nieruchomości wykorzystywane w celu prowadzenia działalności gospodarczej. W wypadku objęcia przez gminę tych nieruchomości gminnym systemem gospodarki odpadami, przedsiębiorcy będący ich właścicielami będą zmuszeni podporządkować się odgórnie ustalonym regulaminom, które

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

mogą nie respektować i przeważnie faktycznie nie respektują specyfiki ich działalności. Sezonowość i nieregularność produkcji odpadów oraz istnienie kompleksowych regulacji wewnętrznych dotyczących gospodarki odpadami, uwzględniających specyfikę organizacji pracy przedsiębiorstwa, sprawiają, że warunki odbioru odpadów od przedsiębiorców powinny być pozostawione do uregulowania w dwustronnych umowach między samymi zainteresowanymi, a podmiotami odbierającymi, które to umowy należycie uwzględniałyby wymienione wyżej uwarunkowania. Poza tym, należy podnieść, że, związane z brakiem konkurencji na rynku, zwiększenie kosztów odbierania odpadów, negatywnie wpłynęło na sytuację finansową ogółu przedsiębiorców. Przywrócenie konkurencji w sposób naturalny doprowadzi do przywrócenia cen oraz poziomu usług odpowiadających indywidualnym potrzebom tak zróżnicowanej grupy usługobiorców, jaką są przedsiębiorcy.

Podwyższone koszty w ostatecznym rozrachunku przenoszone są na konsumentów.

Warto również dodać, że przy objęciu nieruchomości gminnym systemem jej właściciel pozbawiony jest możliwości osobistego przekazywania surowców wtórnych do zagospodarowania. Gminne systemy odzysku surowców wtórnych, poprzez ich odgórną i zunifikowaną naturę, są stosunkowo mało wydajne, w efekcie czego obecny poziom odzysku i recyklingu wynosi, zgodnie z danymi GUS, zawartymi w raporcie „Odpady komunalne i utrzymanie czystości i porządku w gminach w 2017 roku”, opublikowanym 14.09.2018 r., raptem 26,7%, podczas gdy w warunkach wolnorynkowych niektóre przedsiębiorstwa potrafiły odzyskać nawet do 80-90%.

Podsumowując, przywrócenie wolnego rynku w zakresie usług odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych przyniesie korzyści nie tylko przedsiębiorcom, zwłaszcza małym i średnim, sektora gospodarki odpadami, ale wszystkim przedsiębiorcom w ogóle, dzięki zmniejszeniu ceny oraz poprawie jakości usług, jak również może przyczynić się do zwiększenia poziomu odzysku surowców wtórnych. Tym samym jest zasadne, aby Pan Minister przyczynił się do postulatu zmiany przepisów w tym zakresie. Obecnie toczą się prace legislacyjne nad projektem Ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu UD332), co stanowi dobrą okazję do uwzględnienia wnioskowanych przez rzecznika zmian, zwłaszcza że podobne postulaty zostały zgłoszone w trakcie konsultacji publicznych przez niektórych

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

przedstawicieli przedsiębiorców, to znaczy przez Związek Pracodawców Gospodarki Odpadami, Polską Izbę Gospodarki Odpadami, Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Ogólnopolską Izbę Gospodarczą Recyclingu oraz Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

W związku z powyższym wnoszę jak w petitum.

2
Pozostawiam
Alojz Neme

Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców